

«ФІЛОСОФІЯ СЕРЦЯ» ЯК ТРАДИЦІЯ В ЛОНІ КИЇВСЬКОЇ ДУХОВНО-АКАДЕМІЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ ХІХ СТ.

Н.Г. Мозгова

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова,
Україна, м.Київ

e-mail mozgova@gmail.com

«Філософія серця» як традиція в лоні київської духовно-академічної філософії була наслідком візантійського впливу на світогляд вітчизняних мисленників ще задовго до ХІХ ст. І якщо в західноєвропейській культурі панувала «платонівсько-аристотелівська» традиція пізнання, яка була зорієнтована на пошук незалежної від людини істини, то у вітчизняній культурі панувала інша домінанта – це орієнтація не стільки на пошук об'єктивної істини, скільки правди, яка б була невід'ємною частиною людської екзистенції.

Зупиняючись на проблемі «серця» в традиції духовно-академічної філософії ХІХ ст., слід підкреслити, що ця проблема була частиною більш загальної релігійно-зорієнтованої проблеми, а саме проблеми співвідношення віри та знання. І саме в руслі останньої і розглядалась, зрозуміло по-різному, і проблема «серця». У творах В.Карпова, П.Авсенєва, Ор. Новицького П. Ліницького, не говорячи вже П.Юркевича, можна віднайти не лише філософські роздуми, а і наміри створення філософських систем. Але якщо у працях П. Авсенєва, Ор.овицького, П.Ліницького ми бачимо опосередкований зв'язок з традицією Г. Сковороди (ми не будемо торкатись філософських поглядів П.Юркевича, адже це потребує окремої розмови), то у творах В. Карпова ми віднаходимо не лише безпосередні посилання на твори Г.Сковороди, але й створення власної синтетичної системи на зразок філософського вчення Сковороди про дві природи й три світи. Зокрема В. Карповим світ розумівся як чуттєвий. Як метафізичний і як абсолютний. Відповідно до цього і людина може входити до світу з допомогою трьох шляхів: завдяки зовнішнім відчуттям, які її пов'язують з чуттєвою реальністю; завдяки «ідеям», які обумовлюють її зв'язок з метафізичною сферою буття і завдяки духовному спогляданню, яке пов'язує людину з Богом. Тільки за наявності цієї потрібної гармонії в душі людини «все вишукується в одну-єдину безмежну космосу, зливається в один акорд, в єдину святу пісню Всевишньому» [2, с. 133].

Отже, в основі системи філософського синтетизму В. Карпова лежав «закон гармонійного буття Всесвіту». Розум і серце, які знаходяться у взаємозв'язку, повинні знайти у просвітленій душі людини стійке підґрунтя з метою вирішення головних задач філософії. Вихідним моментом філософування Карпов вважав індивідуальну свідомість, а органом пошуку істини для нього слугували всі сили душі, які зосереджені у вірі. На думку В.Карпова, однією з головних проблем філософії завжди була й залишається проблема пошуку сутності людини. Карпов доходить висновку, що ні в бутті, ні в діяльності людини не може бути й не буває нічого одноманітного. За глибоким переконанням мислителя, в людині можна віднайти закони всього буття і підслухати гармонію всього життя, розлитого у Всесвіті, а також споглядати таємничі символи тих зв'язків, які поєднують усю світобудову.

Таким чином, синтетизм Карпова нерозривно пов'язаний з антропологізмом. З цього приводу В. Зеньковський писав, що у Карпова «чітко прослідковується перетворення трансценденталізму в антропологізм» [1, с.357]. На думку В.Карпова, все, що входить до сфери свідомості, має свою форму і зміст, набувачи єдності в людині і об'єднує два світи – чуттєвий і духовний. І якщо дух є нескінченним, то органічна природа є скінченною. Якщо дух – це чиста свобода, то природа – це сліпа необхідність. Дух – це Бог, а природа – це його витвір. І лише в людині поєднуються ці обидва начала.

Досить показовим є і схожість поглядів В.Карпова і Г.Сковороди щодо необхідності створення своєї самобутньої вітчизняної філософії. Зокрема, В.Карпов доходить висновку, що серед різноманітних зовнішніх умов, які найбільшим чином впливають на розвиток і на специфіку розвитку філософії, є національний характер народу. На думку мислителя, поняття «загальнолюдське» є незмістовним щодо філософії, бо остання є завжди продуктом діяльності представників певного народу і певної національності.

Використана література

1. Зеньковский В.В. История русской философии: В 2 т. / В.В. Зеньковский // Ростов на Дону, 1999. – Т.1. – 542 с.
2. Карпов В. Введение в философию. / В. Карпов //СПб.: В типографии И.Глазунова, 1840. – VII, 135 с.